

МОДЕЛЬ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглядаються поняття бачення сучасного викладача у очах студента та метод маніпуляції у навчальному процесі технічних вищих навчальних закладів.

Ключові слова: виховання; маніпуляція; авторитет; модель спілкування.

Abstract. The concept of the vision of a modern teacher in the eyes of the student and the method of manipulation in the educational process of technical higher educational institutions are considered.

Key words: education; manipulation; authority; model of communication.

Вступ.

Студентство – найбільш перспективний прошарок серед людей в усіх країнах, який є невід’ємною складовою у науково-технічному та культурному розвитку суспільства. Соціальні процеси, які відбуваються з молоддю людиною під час перебування у вищому навчальному закладі, є не завжди однозначними і можуть бути суперечливими, адже саме в цей період молода людина формується не лише як особистість, а як професіонал. Це період, коли потрібно допомогти молоді зрозуміти та осмислити ідентифікацію себе, як члена суспільства та фахівця; робити вірні кроки в міжособистісних стосунках та добиватися внутрішньої рівноваги; стимулювати появу мотивації до вивчення нового та внутрішньо особистісний розвиток та зростання, самоствердження і т.п., що без належного спрямування не завжди приносить позитивні результати. Тому викладач на всіх етапах становлення студента має завдання допомогти йому знайти себе та скерувати інтереси студента у доцільне русло.

Виклад основного матеріалу.

Кожне покоління студентів має своє уявлення про те, яким повинен бути їхній викладач. У тижневику «Аудиторія» була викладена стаття, де, проаналізувавши думки студентів університету Львівської Політехніки, яких опитав професор кафедри соціології та соціальної роботи Володимир Піча, стає зрозумілим факт, що студенти хочуть бачити перед собою не закостенілого теоретика, що не виходить за межі навчального плану, а людину, що розвивається сама і спонукає інших. Нам імпонує думка вченого, що сучасний викладач повинен цікавитися інноваціями, не подавати застарілу непотрібну інформацію, викладати свій предмет зрозуміло і доступно, бути готовими допомогти студентові, коли йому щось не вдається, і спонукати до більшого тих студентів, у яких бачить потенціал.

Хороший викладач вилучить зі своєї дисципліни ті теми, які давно втратили актуальність чи з якими давно всі обізнані. Наприклад, не пояснювати студентам, що таке Word і як у ньому працювати, адже це ази, які тепер знає кожен п’ятикласник. На нашу думку, сучасні викладачі повинні використовувати новітні методи викладання, наприклад, практичні заняття та презентації, не читати лекцію сухо, майже не зводячи голови від свого конспекту, а робити її жвавою, у формі діалогу.

На сьогоднішній стан серед викладачів є багато таких, які, маючи наукові ступені, вчені звання, здобувають додаткову освіту, самостійно чи офіційно навчаючись, а також вивчають іноземні мови, беруть участь у тренінгах, цікавих освітніх проектах. [3]

Проте навіть висококваліфікований спеціаліст без певного методу виховання не може просто своєю базою знань спонукати студента до навчання. Потрібно враховувати те, що студент ніколи не розвивається у прямій залежності від педагогічного впливу на нього, тому необхідно враховувати особливості його сприйняття, розуміння, запам’ятовування, характеру, специфіки формування

загальних і специфічних здібностей. Саме викладачі повинні допомогти студентові стати суб'єктом діяльності, в основі якої лежить саморух, самоствердження, самовдосконалення.

Розглянувши види концепцій виховання, ми звернули особливу увагу на модель прихованого впливу, або маніпуляції викладача. Потрібно звести до мінімуму зіткнення волі вихователя і виконавця, неузгодженість педагогічних завдань педагога і життєвих прагнень учня, а також формувати у студентів здатність до самостійного відповідального життєвого та професійного вибору в умовах зовнішньої свободи.

Потрібно зазначити, що педагоги плутають принципи маніпуляції. Мова йде не про одноосібний виграш, а про вплив викладача, що забезпечує приховане збудження у студента намірів, які не збігаються з актуальними бажаннями.[2] Наприклад, учитель при допомозі певної практичної діяльності чи цікавої розповіді зацікавлює студентів матеріалом, який би «на суху» здавався їм нудним.

Ряд науковців [1], поняття моделі прихованого виховного впливу під маніпуляцією розуміють ті поширені в педагогічній практиці ситуації, коли вихователь щиро прагне до блага виконавця, але при цьому сам вирішує, у чому це благо полягає. В результаті цього здійснюється приховане програмування думок і прагнень студента, а з іншого боку - вона не усвідомлює педагогічного впливу і не знає кінцевої мети вихователя.

Модель маніпулятивного виховання постає як спосіб організації взаємин учасників виховного процесу. На прикладі власної групи можу сказати, що студенти ходили і були більш зацікавлені у тих технічних дисциплінах, де замість стандартних лекцій «з листка» і застарілих стендів викладачі приносили з робіт чи запрошували людей з підприємств з обладнанням, яким користуються сучасні фірми та корпорації. Цим програмним забезпеченням чи приладом роблять необхідні для суспільства речі, тому це більше цікавить студента, ніж технології, які з 70-х не використовуються на практиці. А постановка задач чи ситуацій, які можна пропорційно відобразити на реалії сьогодення ефективно впливає на зацікавленість студента.

Конструктивна маніпуляція у вихованні стає позитивним засобом розвитку особистості, її самосвідомості, самостійності та відповідальності. Ідею прихованого впливу висловлювалися багатьма відомими педагогами та письменниками. За це писали В.О. Сухомлинський, Л.М.Толстой, проте вперше поняття маніпуляції було здійснено Ж.-Ж.Руссо у романі «Еміль, або Про виховання».[1]

Висновки.

Отже, на нашу думку, маніпулятивна модель у навчально-виховному процесі технічних ВНЗ, у порівнянні з директивною, має більш сприятливі умови для стимулювання активності студента, індивідуалізації виховання та вираження власної думки і має посідати одне з провідних місць у сучасних технічних ВНЗ. Студент, спробувавши на практиці дисципліну та побувши у ситуаціях, де вона стає у нагоді може зрозуміти, подобається вона, чи ні, акцентувати увагу на цю дисципліну, чи краще приділити час для іншої дисципліни. Проте слід контролювати сам факт такої виховної концепції, адже це тонка грань між виховним процесом та обманом і нещирістю у людських стосунках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Галузьяк В.М., Сметановський М.І., Шахов В.І. Педагогіка. Навчальний посібник./–Видавництво ТОВ фірма «Планер»,2012. -399с.
2. Доценко Е.Л. Психология манипуляции.-М.,1996.-С.59.
3. Ірина Мартин Сучасний викладач – не лише лектор: аналіз думок студентів на тему, важливу в усі часи. Стаття тижневика «Аудиторія»,03.2017

Гречановська Олена Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філософії та гуманітарних наук, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, stellamondo05@gmail.com

Мазур Андрій Володимирович— студент групи ТКС-17мі, факультет інфокомунікацій, радіоелектроніки та наносистем, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: andrymazur2009@gmail.com

Grechanovska Olena V. — candidate of pedagogical sciences, associate professor of the Department of Philosophy and Humanities, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsya, stellamondo05@gmail.com

Mazur Andrey V. - student of the group TKS-17mi, faculty of infocommunications, radio electronics and nanosystems, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, andrymazur2009@gmail.com